

IVO TROŠT:

Naš postiljon.

po svetu. In tega časa je že dosti.

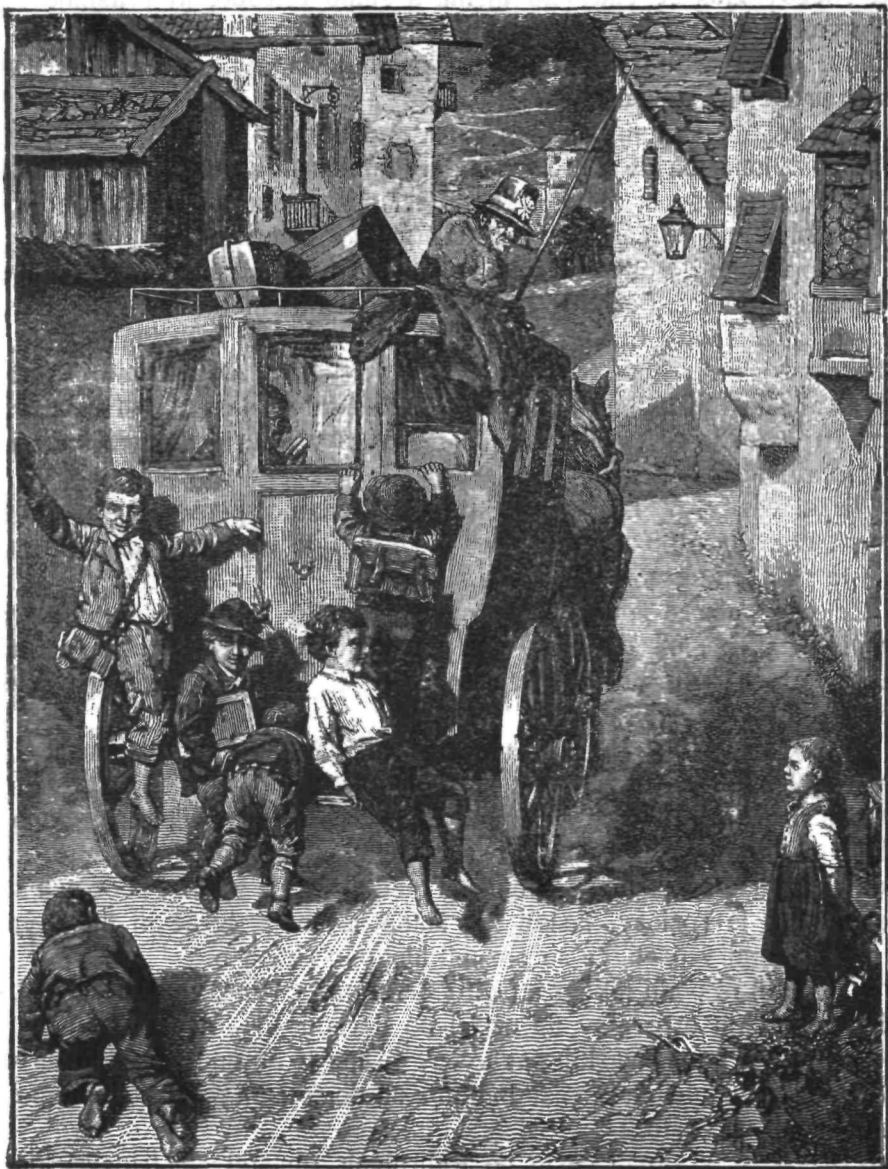
Stric Gropa namreč pomni še vse drugačno pošto in drugačen promet na državni cesti, ki veže skozi Kranjsko deželo Trst z Dunajem. Teh časov se spominja naš postiljon v veseli družbi domačih vrstnikov, ko po opravljeni službi zvečer sede, da se odpočije. Od Trojan pa skozi Ljubljano, Vrhniko, Planino, Postojno in Razdrto so se tedaj pomikali težki vozovi z vsem prometom s cesarskega Dunaja na jug naše države in v Italijo. Na Razdrtem se je promet ločil po cesti na levo skozi Senožeče v Trst in sploh k morju, a na desno čez Rebrnice v Vipavsko dolino, v Gorico, Videm, Benetke, celo v Milan in Turin na Laškem.

Za poštni promet je bilo tedaj noč in dan na Razdrtem pripravljenih 60 konj, ki so jih napregli v došle poštne vozove in vozili hitro naprej ljudi in blago po svetu. Te čase ima v mislih naš postiljon, kadar je najboljšje volje. Kakor vsak pošten in pristen Podnanaščan je tudi pošteno ponosen na tiste čase, ko se je sam cesar vozil po naši cesarski cesti, a še koliko in kakšne druge gospode!

Noč in dan je bil krik in vik po cesti, noč in dan so bile gostilnice odprte, ljudje so pa zaslužili s priprego in postrežbo potujočemu občinstvu, kolikor so znali in mogli.

Da, tedaj še ni železna kača objemala naše zemlje: železnice ni bilo, in ljudje niso verjeli, da sploh kdaj pridrdra in odpelje s seboj tiste zlate čase. Tudi naš postiljon Gropa ni verjel. Tedaj je bil še mlad dečko, a čvrst in krepak. Konje je umel izvrstno oskrbovati, z bičem je pokal ter veselo žvižgal in prepeval, ko je počasi poganjal konjiče po Rebrnicah, tistem dolgem klancu med Razdrtim in Št. Vidom v Vipavski dolini. Tedaj je bila še speljana cesta skozi Lozice in dalje pod hribom po samotnih in nevarnih strminah. Ali ob ugodnem vremenu je bilo še res prijetno. Kaj pa ob viharji burji, ko živa duša ne pokaže glave izpod strehe, ali pozimi, ko tod mete s snegom, pa ne samo s snegom, tudi s peskom in kakor orehi debelim kamenjeni. Tedaj je Kalinov Gropa pozabil žvižg in petje, stopil z vzvišenega sedeža ter se z rokama držal poštne voza, da nista oba zdrsnila pod cesto in potegnili še konj za seboj. Vsi nevarnejši ovinki in

ohlipi so bili postiljonu dobro znani, kje izkazuje burja večjo oblast. Zato se mu je zdelo silno imenitno, kadar je dobil na Razdrtem k poštnemu vozu štiri ali celo šest držačev, ki so pridrževali pošto po Rebrnicah. Kakor vojskovedja se je vedel, ko je ukazoval: »Držite dobro! Sedaj

manj! Le pustite! Primite vrvi! Držite, da ne bomo vsi pod cesto! Ti—hot!«

To so bili nevarni časi, a burja nič manj nevarna kot danes.

Napadli so ga že v Rebrnicah razbojniki, a naš postiljon se jih ni bal. Zaklical je v bližnji gozdiček: »Jože, Janez, Tone, hitite, da gremo naprej!

Neznani ljudje so tukaj, morda celo tatovi. Le dobro merite, saj imate novo orožje!« — Tedaj je pa pognal konje in jim ušel. Pozneje so začeli Rebrnice natančneje preiskovati orožniki, pa je imel naš postiljon mir.

Ob tihih pomladnih nočeh ubira tod slavček svoje mehke melodije. Njegov glas se čudovito ujema s samo naravo, ki praznuje tedaj god svojega prerojenja s cvetjem in zelenjem v mehkem pomladnem vzduhu. Tedaj se tudi popotniku noga nehote ustavi, da čuje veličastno pesem prebujene narode.

Popotniki v širnem poštnem vozu, podobnem Noetovi barki, so često veleli postiljonu, da ob tem času za trenutek ustavi konje, da se naužije uho slavčjih glasov in mehke, kakor pajčelan prozorne, ljubke tihote, ko vse praznuje najveličastnejši praznik zmage v narodi nad smrtjo.

Za to uslugo je dobival Gropa po kakšno svetlo dvojačo in se čudil gospodi, kaj ji je všeč, dočim je bil sam popolnoma kmetiški človek, povsem nem za tako lepoto. Lepota je bila njemu dober par konj, močan bič, pa klobase s kislim zeljem. Vendar je trdil, da se je tako privadil cesti po Rebrnicah, da mu najbolj ugaja tisti strmi klanec navzlic vsi nepripravnosti. Pustavil je še časih: »Morda me čaka v Rebrnicah celo smrt.«

No, prišli so še drugačni časi.

Težki vozovi po Dunajski cesti so prenehali, prenehali so tudi poštni vozovi. Enkrat — pozneje dvakrat — na dan je vozil Gropa pošto in že tedaj je trdil, da se vozi večinoma sam.

Železna kača je potegnila vozove in voznike s ceste. Promet se vrši varneje in hitreje po železnici. Ob veliki cesti stoje velike gostilnice prazne. Trava raste po dvoriščih in po cesti, kjer se je prej vse trlo v gneči.

Tedaj je tudi naš postiljon preživel najhujše čase. Umrlo mu je žena in v nežni mladosti devetih let edina hčerka Polonca. Dolgo je žaloval po obeh in najbrž nikdar ni dognal, za katero žaluje silneje: za ženo ali Polonco. Odtlej se mu je vselej oko orosilo, ko je videl kje zbrano gručo otrok. Ako je le utegnil, se je pomešal med nje in se z njimi pootročil sam. Kupoval jim je rožičev, laških fig, sladšic, sadja, igrač in jih povpraševal s solzami v očeh, če so poznali njegovo Polonco.

Zato tudi ni podil nikdar s pošto skozi vas. Mirno, počasi je vozil, da bi kateri vaških otročaje ne prišel po nerodnosti ali radovednosti pod kolesa. Po pet in več vaških paglavcev se mu je od zadaj obesilo na voz, da so se vlekli in peljali iz vasi do doma ali do šole ali pa zaradi onemoglih rok pocepali na cesto.

Pozneje so zravnali cesto po Rebrnicah, opustili najstrmejške klanec in se izognili s tem Lozic. Grog to ni bilo po volji. Trdil je, da drži nova cesta po veliko večjih ohlipih, koder ima burja mlade, pa je toliko nevarnejša za ljudi in živino.

Merda je trdil prav naš postiljon.

Nedavno je pa zapel pri sv. Trojici mrtvaški zvon. Zapel je poslednji pozdrav Kalinovemu Grog, našemu postiljonu. Huda burja je bila pred tremi dnevi. Šest držačev so mu dali na pot do Št. Vida, pa je le prevrnila v Rebrnicah poštni voz s ceste. Naš postiljon je odletel s svojega vzvišenega sedeža najbolj daleč, priletel siloma na tla in zadel z glavo ob kamen.

Tam je izdihnil, kakor je prej sam trdil, v Rebrnicah. Mrtvega so pripeljali na dom pod Nanos in tretji dan zagrebli — še edini spomenik nekdanjih boljših časov!

LAD. O.:

Kaj vse na svetu jedo!

Evropejci se omejujejo na uživanje sesalcev, ptic in rib. Toda tudi golazni in žuželke so precej zastopane na velikem jedilnem listu sveta, kakor je to objavil neki francoski časopis. Naj izgledajo živali še tako neokusne, še tako ostudne v svojih gibanjih, še tako slizave in gnusne, ako jih primemo, še tako zločeste, da, celo strupene, človek si jih vzlic temu poželi ter pripravi iz njih slaščico. Jako cenjeno jed prirejajo iz morske želve; tudi želve, ki žive na kopnem, so velika slaščica. Kuščarice vsake vrste in velikosti jedo v Aziji, Afriki, Ameriki in Avstraliji. Krokodili in aligatorji, ki živi sicer strašno izgledajo, dajajo izvrstno pečenko ter so priljubljena jed Egiptčanom in Afričanom, dočim dišijo sicer dobro tudi Evropejcem, ki se jim pa to meso zdi nekoliko premehko.

Poseben okus mora pa človek imeti, ako je tudi kače. Zlasti ugajajo te živali Kitajcem, ki jih smatrajo za tako zdrave, da jih imajo za dragoceno zdravilo. Vendar jedo kače radi tudi ameriški Indijanci, črnci Afrike, Malaji in Japonci. V Evropi menda ni naroda, tudi v južnih krajih ne, ki bi jedel kačje meso. Meso velikanske kače boa konstriktor diši kakor mehka, mlada teletina.

Žabe jedo na vztoku in na zapadu, na Kitajskem in v Združenih državah. Najprvi so jih pričeli jesti sladkosnedni Francozi, a prvi so jih v tem posnemali Američani. Polže, naj izgledajo še tako slizavi in gnusni, uživajo na Francoskem, v Švici, v južni Evropi in v Združenih državah. Polže nabirajo v raznih krajih tudi ženske in otroci, ter jih prirejajo na razni zelenjavi, ki jo uživajo, kar dela baje to jed jako okusno.

Sv. Janeza Krstnika, ki se je, kakor znano, hranil od kobilc in divjega medu, posnema še dandanes mnogo narodov. V prvi vrsti jedo kobilice afriški narodi. Arabci meljejo v hudih letih posušene žuželke v prah, ki ga potem primešavajo moki, iz katere pečejo kruh. Med je med-